ദേവീഭാഗവതപുരാണമ്/സ്കന്ധഃ 05/അധ്യായഃ 12

< ദേവീഭാഗവതപുരാണമ് | സ്കന്ധഃ 05

ദേവീപരാജയകരണായ ദുർധരപ്രബോധവചനമ്

വ്യാസ ഉവാച

തന്നിശമ്യ വചസ്തസ്യ താമ്രസ്യ ജഗദമ്ബികാ .

മേഘഗമ്ഭീരയാ വാചാ ഹസന്തീ തമുവാച ഹ .. 1 ..

ദേവ്യുവാച

ഗച്ഛ താമ്ര പതിം ബ്രൂഹി മുമൂർഷും മന്ദചേതസമ് .

മഹിഷം ചാതികാമാർതം മൂഢം ജ്ഞാനവിവർജിതമ് .. 2 ..

യഥാ തേ മഹിഷീ മാതാ പ്രൗഢാ യവസഭക്ഷിണീ .

നാഹം തഥാ ശൃങ്ഗവതീ ലമ്ബപുച്ഛാ മഹോദരീ .. 3 ..

ന കാമയേഽഹം ദേവേശം നൈവ വിഷ്ണും ന ശങ്കരമ് .

ധനദം വരുണം നൈവ ബ്രഹ്മാണം ന ച പാവകമ് .. 4 ..

ഏതാന്ദേവഗണാൻഹിത്വാ പശും കേന ഗുണേന വൈ .

വൃണോമ്യഹം വൃഥാ ലോകേ ഗർഹണാ മേ ഭവേദിതി .. 5 ..

നാഹം പതിംവരാ നാരീ വർതതേ മേ പതിഃ പ്രഭുഃ .

സർവകർതാ സർവസാക്ഷീ ഹ്യകർതാ നിഃസ്പൃഹഃ സ്ഥിരഃ .. 6 ..

നിർഗുണോ നിർമമോഽനന്തോ നിരാലമ്ബോ നിരാശ്രയഃ .

സർവജ്ഞഃ സർവഗഃ സാക്ഷീ പൂർണഃ പൂർണാശയഃ ശിവഃ .. 7 ..

സർവാവാസക്ഷമഃ ശാന്തഃ സർവദൃക്സർവഭാവനഃ .

തം ത്യക്ത്വാ മഹിഷം മന്ദം കഥം സേവിതുമുത്സഹേ .. 8 ..

പ്രബുധ്യ യുധ്യതാം കാമം കരോമി യമവാഹനമ് .

അഥവാ മനുജാനാം വൈ കരിഷ്യേ ജലവാഹകമ് .. 9 ..

ജീവിതേച്ഛാസ്തി ചേത്പാപ ഗച്ഛ പാതാലമാശു വൈ .

സമസ്തൈർദാനവൈര്യുക്തസ്ത്വന്യഥാ ഹന്മി സങ്ഗരേ .. 10 ..

കാമം സദൃശയോര്യോഗഃ സംസാരേ സുഖദോ ഭവേത് .

അന്യഥാ ദുഃഖദോ ഭൂയാദജ്ഞാനാദ്യദി കല്പിതഃ .. 11 ..

മൂർഖസ്ത്വമസി യദ് ബ്രൂഷേ പതിം മേ ഭജ ഭാമിനി .

ക്വാഹം ക്വ മഹിഷഃ ശൃങ്ഗീ സമ്ബന്ധഃ കീദൃശോ ദ്വയോഃ .. 12 ..

ഗച്ഛ യുധ്യസ്വ വാ കാമം ഹനിഷ്യേഽഹം സബാന്ധവമ് .

യജ്ഞഭാഗം ദേവലോകം നോചേത്ത്യക്ത്വാ സുഖീ ഭവ .. 13 ..

വ്യാസ ഉവാച

ഇത്യുക്ത്വാ സാ തദാ ദേവീ ജഗർജ ഭൃശമദ്ഭുതമ് .

കല്പാന്തസദൃശം നാദം ചക്രേ ദൈത്യഭയാവഹമ് .. 14 ..

ചകമ്പേ വസുധാ ചേലുസ്തേന ശബ്ദേന ഭൂധരാഃ .

ഗർഭാശ്ച ദൈത്യപത്നീനാം സസ്രംസുർഗർജിതസ്വനാത് .. 15 ..

താമ്രഃ ശ്രുത്വാ ച തം ശബ്ദം ഭയത്രസ്തമനാസ്തദാ .

പലായനം തതഃ കൃത്വാ ജഗാമ മഹിഷാന്തികമ് .. 16 ..

നഗരേ തസ്യ യേ ദൈത്യാസ്തേഽപി ചിന്താമവാപ്നുവൻ .

ബധിരീകൃതകർണാശ്ച പലായനപരാ നൃപ .. 17 ..

തദാ ക്രോധേന സിംഹോഽപി നനാദ ഭൃശമുത്സടഃ .

തേന നാദേന ദൈതേയാ ഭയം ജഗ്മുരപി സ്ഫുടമ് .. 18 ..

താമ്രം സമാഗതം ദൃഷ്ട്വാ ഹയാരിരപി മോഹിതഃ .

ചിന്തയാമാസ സചിവൈഃ കിം കർതവ്യമതഃ പരമ് .. 19 ..

ദുർഗഗ്രഹോ വാ കർതവ്യോ യുദ്ധം നിർഗത്യ വാ പുനഃ .

പലായനേ കൃതേ ശ്രേയോ ഭവേദ്വാ ദാനവോത്തമാഃ .. 20 ..

ബുദ്ധിമന്തോ ദുരാധർഷാഃ സർവശാസ്ത്രവിശാരദാഃ .

മന്ത്രഃ ഖലു പ്രകർതവ്യഃ സുഗുപ്തഃ കാര്യസിദ്ധയേ .. 21 ..

മന്ത്രമൂലം സ്മൃതം രാജ്യം യദി സ സ്യാത്സുരക്ഷിതഃ .
മന്ത്രിഭിശ്ച സദാചാരൈർവിധേയഃ സർവഥാ ബുധൈഃ .. 22 ..
മന്ത്രഭേദേ വിനാശഃ സ്യാദ്രാജ്യസ്യ ഭൂപതേസ്തഥാ .
തസ്മാദ്ഭേദഭയാദ് ഗുപ്തഃ കർതവ്യോ ഭൂതിമിച്ഛതാ .. 23 ..
തദത്ര മന്ത്രിഭിർവാച്യം വചനം ഹേതുമദ്ധിതമ് .
കാലദേശാനുസാരേണ വിചിന്ത്യ നീതിനിർണയമ് .. 24 ..
യാ യോഷാത്ര സമായാതാ പ്രബലാ ദേവനിർമിതാ .
ഏകാകിനീ നിരാലമ്ബാ കാരണം തദ്വിചിന്ത്യതാമ് .. 25 ..
യുദ്ധം പ്രാർഥയതേ ബാലാ കിമാശ്ചര്യമതഃ പരമ് .
ശ്രേയോഽത്ര വിപരീതം വാ കോ വേത്തി ഭുവനത്രയേ .. 26 ..
ന ബഹൂനാം ജയോഽപ്യസ്തി നൈകസ്യ ച പരാജയഃ .
ദൈവാധീനൗ സദാ ജ്ഞേയൗ യുദ്ധേ ജയപരാജയൗ .. 27 ..
ഉപായവാദിനഃ പ്രാഹുർദൈവം കിം കേന വീക്ഷിതമ് .
അദൃഷ്ടമിതി യന്നാമ പ്രവദന്തി മനീഷിണഃ .. 28 ..
തത്സത്ത്വേഽപി പ്രമാണം കിം കാതരാശാവലമ്ബനമ് .
ന സമർഥജനാനാം ഹി ദൈവം കുത്രാപി ലക്ഷ്യതേ .. 29 ..
ഉദ്യമോ ദൈവമേതൗ ഹി ശൂരകാതരയോർമതമ് .
വിചിന്ത്യാദ്യ ധിയാ സർവം കർതവ്യം കാര്യമാദരാത് .. 30 ..
വ്യാസ ഉവാച
ഇതി രാജ്ഞോ വചഃ ശ്രുത്വാ ഹേതുഗർഭം മഹായശാഃ .
ബിഡാലാഖ്യോ മഹാരാജമിത്യുവാച കൃതാഞ്ജലിഃ .. 31 ..
രാജന്നേഷാ വിശാലാക്ഷീ ജ്ഞാതവ്യാ യത്നതഃ പുനഃ .
കിമർഥമിഹ സമ്പ്രാപ്താ കുതഃ കസ്യ പരിഗ്രഹഃ .. 32 ..
മരണം തേ പരിജ്ഞായ സ്ത്രിയാ സർവാത്മനാ സുരൈഃ .
പ്രേഷിതാ പദ്മപത്രാക്ഷീ സമുത്പാദ്യ സ്വതേജസാ .. 33 ..
തേഽപി ഛന്നാഃ സ്ഥിതാഃ ഖേഽത്ര സർവേ യുദ്ധദിദൃക്ഷവഃ .

സമയേഽസ്യാഃ സഹായാസ്തേ ഭവിഷ്യന്തി യുയുത്സവഃ .. 34 ..

പുരതഃ കാമിനീം കൃത്വാ തേ വൈ വിഷ്ണുപുരോഗമാഃ .

വധിഷ്യന്തി ച നഃ സർവാൻസാ ത്വാം യുദ്ധേ ഹനിഷ്യതി .. 35 ..

ഏതച്ചികീർഷിതം തേഷാം മയാ ജ്ഞാതം നരാധിപ .

ഭവിതവ്യസ്യ ന ജ്ഞാനം വർതതേ മമ സർവഥാ .. 36 ..

യോദ്ധവ്യം ന ത്വയാദ്യേതി നാഹം വക്തും ക്ഷമഃ പ്രഭോ .

പ്രമാണം ത്വം മഹാരാജ കാര്യേഽത്ര ദേവനിർമിതേ .. 37 ..

തദർഥേഽസ്മാഭിരനിശം മർതവ്യം കാര്യഗൗരവാത് .

വിഹർതവ്യം ത്വയാ സാർധമേഷ ധർമോഽനുജീവിനാമ് .. 38 ..

വിചാരോഽത്ര മഹാനസ്തി യദേകാ കാമിനീ നൃപ .

യുദ്ധം പ്രാർഥയതേഽസ്മാഭിഃ സസൈന്യൈർബലദർപിതൈഃ .. 39 ..

ദുർമുഖ ഉവാച

രാജൻ യുദ്ധേ ജയോ നോഽദ്യ ഭവിതാ വേദ്മ്യഹം കില .

പലായനം ന കർതവ്യം യശോഹാനികരം നൃണാമ് .. 40 ..

ഇന്ദ്രാദീനാം സംയുഗേഽപി ന കൃതം യജ്ജുഗുപ്സിതമ് .

ഏകാകിനീം സ്ത്രിയം പ്രാപ്യ കോ ഹി കുര്യാത്പലായനമ് .. 41 ..

തസ്മാദ്യുദ്ധം പ്രകർതവ്യം മരണം വാ രണേ ജയഃ .

യദ്ഭാവി തദ്ഭവത്യേവ കാത്ര ചിന്താ വിപശ്യതഃ .. 42 ..

മരണേഽത്ര യശഃപ്രാപ്തിർജീവനേ ച തഥാ സുഖമ് .

ഉഭയം മനസാ കൃത്വാ കർതവ്യം യുദ്ധമദ്യ വൈ .. 43 ..

പലായനേ യശോഹാനിർമരണം ചായുഷഃ ക്ഷയേ .

തസ്മാച്ഛോകോ ന കർതവ്യോ ജീവിതേ മരണേ വൃഥാ .. 44 ..

വ്യാസ ഉവാച

ദുർമുഖസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ ബാഷ്കലോ വാക്യമബ്രവീത് .

പ്രണതഃ പ്രാഞ്ജലിർഭൂത്വാ രാജാനം വാക്യകോവിദഃ .. 45 ..

ബാഷ്കല ഉവാച

രാജംശ്ചിന്താ ന കർതവ്യാ കാര്യേഽസ്മിൻകാതരപ്രിയേ .

അഹമേകോ ഹനിഷ്യാമി ചണ്ഡീം ചഞ്ചലലോചനാമ് .. 46 ..

ഉത്സാഹസ്തു പ്രകർതവ്യഃ സ്ഥായീഭാവോ രസസ്യ ച .

ഭയാനകോ ഭവേദ്വൈരീ വീരസ്യ നൃപസത്തമ .. 47 ..

തസ്മാത്ത്യക്ത്വാ ഭയം ഭൂപ കരിഷ്യേ യുദ്ധമദ്ഭുതമ് .

നയിഷ്യാമി നരേന്ദ്രാഹം ചണ്ഡികാം യമസാദനമ് .. 48 ..

ന ബിഭേമി യമാദിന്ദ്രാത്കുബേരാദ്വരുണാദപി .

വായോർവഹ്നേസ്തഥാ വിഷ്ണോഃ ശങ്കരാച്ഛശിനോ രവേഃ .. 49 ..

ഏകാകിനീ തഥാ നാരീ കിം പുനർമദഗർവിതാ .

അഹം താം നിഹനിഷ്യാമി വിശിഖൈശ്ച ശിലാശിതൈഃ .. 50 ..

പശ്യ ബാഹുബലം മേഽദ്യ വിഹരസ്വ യഥാസുഖമ് .

ഭവതാത്ര ന ഗന്തവ്യം സംഗ്രാമേഽപ്യനയാ സമമ് .. 51 ..

വ്യാസ ഉവാച

ഏവം ബ്രുവതി രാജേന്ദ്രം ബാഷ്കലേ മദഗർവിതേ .

പ്രണമ്യ നൃപതിം തത്ര ദുർധരോ വാക്യമബ്രവീത് .. 52 ..

ദുർധര ഉവാച

മഹിഷാഹം വിജേഷ്യാമി ദേവീം ദേവവിനിർമിതാമ് .

അഷ്ടാദശഭുജാം രമ്യാം കാരണാച്ച സമാഗതാമ് .. 53 ..

രാജൻ ഭീഷയിതും ത്വാം വൈ മായൈഷാ നിർമിതാ സുരൈഃ .

വിഭീഷികേയം വിജ്ഞായ ത്യജ മോഹം മനോഗതമ് .. 54 ..

രാജനീതിരിയം രാജൻ മന്ത്രികൃത്യം തഥാ ശൃണു .

സാത്ത്വികാ രാജസാഃ കേചിത്താമസാശ്ച തഥാപരേ .. 55 ..

മന്ത്രിണസ്ത്രിവിധാ ലോകേ ഭവന്തി ദാനവാധിപ .

സാത്ത്വികാഃ പ്രഭുകാര്യാണി സാധയന്തി സ്വശക്തിഭിഃ .. 56 ..

ആത്മകൃത്യം പ്രകുർവന്തി സ്വാമികാര്യാവിരോധതഃ .

ഏകചിത്താ ധർമപരാ മന്ത്രശാസ്ത്രവിശാരദാഃ .. 57 ..

രാജസാ ഭിന്നചിത്താശ്ച സ്വകാര്യനിരതാഃ സദാ .

കദാചിത്സ്വാമികാര്യം തേ പ്രകുർവന്തി യദൃച്ഛയാ .. 58 ..

താമസാ ലോഭനിരതാഃ സ്വകാര്യനിരതാഃ സദാ .

പ്രഭുകാര്യം വിനാപ്യേവ സ്വകാര്യം സാധയന്തി തേ .. 59 ..

സമയേ തേ വിഭിദ്യന്തേ പരൈസ്തു പരിവഞ്ചിതാഃ .

സ്വച്ഛിദ്രം ശത്രുപക്ഷീയാന്നിർദിശന്തി ഗൃഹസ്ഥിതാഃ .. 60 ..

കാര്യഭേദകരാ നിത്യം കോശഗുപ്താസിവത്സദാ .

സംഗ്രാമേഽഥ സമുത്പന്നേ ഭീഷയന്തി പ്രഭും സദാ .. 61 ..

വിശ്വാസസ്തു ന കർതവ്യസ്തേഷാം രാജൻ കദാചന .

വിശ്വാസേ കാര്യഹാനിഃ സ്യാന്മന്ത്രഹാനിഃ സദൈവ ഹി .. 62 ..

ഖലാഃ കിം കിം ന കുർവന്തി വിശ്വസ്താ ലോഭതത്പരാഃ .

താമസാഃ പാപനിരതാ ബുദ്ധിഹീനാഃ ശഠാസ്തഥാ .. 63 ..

തസ്മാത്കാര്യം കരിഷ്യാമി ഗത്വാഹം രണമസ്തകേ .

ചിന്താ ത്വയാ ന കർതവ്യാ സർവഥാ നൃപസത്തമ .. 64 ..

ഗൃഹീത്വാ താം ദുരാചാരാമാഗമിഷ്യാമി സത്വരഃ .

പശ്യ മേഽദ്യ ബലം ധൈര്യം പ്രഭുകാര്യം സ്വശക്തിതഃ .. 65 ..

ഇതി ശ്രീമദ്ദേവീഭാഗവതേ മഹാപുരാണേഽഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം സംഹിതായാം പഞ്ചമസ്കന്ധേ ദേവീപരാജയകരണായ ദുർധരപ്രബോധവചനം നാമ ദ്വാദശോഽധ്യായഃ .. 12 ..

"https://sa.wikisource.org/w/index.php?title=ദേവീഭാഗവതപുരാണമ്/സ്കന്ധഃ_05/അധ്യായഃ_12&oldid=74844"
ഇത്യസ്മാദ് പ്രതിപ്രാപ്തമ്

-